

"תורתך שעשועי"

יו"ל ע"י בית מדרש לבעלי בתים ולגמלאים - גני הדר פתח תקוה
ראש הכולל - הרב זכריה אינגבר. עורך הגיליון - הרב שמואל אינגבר.
א. "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (דברים י"א, כ"ו - כ"ח)

(כ"ו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה.

(כ"ז) את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום.

(כ"ח) והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם.

המילה - 'היום' מודגשת בכל אחד משלושת הפסוקים. ויש לדון, האם רק הברכה והקללה והציוויים של ה' ניתנים גם היום, או שגם השמיעה גם היא היום.

קול גדול ולא יסף

בפרשת 'ואתחנן' נאמר: "את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף, ויכתבם על שני לוחות אבנים ויתנם אלי" (דברים ה', י"ט).

את הביטוי: "ולא יסף" מתרגם האונקלוס: "ולא פסק". וכן מובא ברש"י בפירושו הראשון: "ולא יסף - מתרגמינן ולא פסק... כי קולו חזק וקיים לעולם. ד"א לא יסף לא הוסיף להראות באותו פומב"י. ומדברי רש"י שאומר שקולו של ה' קיים לעולם, יש להבין, שמכיוון שזה קולו של ה', והוא נצחי אז גם קולו נצחי, וממילא הקול עצמו שנשמע במעמד עשרת הדברות קיים לעולם.

את הפירוש הזה אנו מוצאים בעוד מקומות בתורה, כגון לגבי תמר: "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני כי על כן לא נתתה לשלה בני ולא יסף עוד לדעתה" (בראשית ל"ח, כ"ו). ומבואר במסכת סוטה (י', ע"ב): "ולא יסף עוד לדעתה, אמר שמואל סבא חמוה דרב שמואל בר אמי משמיה דרב שמואל בר אמי - כיון שידעה שוב לא פסק ממנה. כתיב הכא ולא יסף עוד לדעתה, וכתב התם קול גדול ולא יסף". וכן לגבי אלדד ומידד, נאמר: "וירד ה' בענן וידבר אליו ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים ויהי כנוח עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספון" (במדבר י"א, כ"ה). ומתרגם שם האונקלוס: "ולא פסקין". וכן בתרגום יונתן, וברש"י שם.

מפירושו של מהר"ל מפראג בספר 'גור אריה' נראה שאולי מפרש את רש"י שאין הכוונה דווקא לקול עצמו אלא להשפעה של התורה: "שקולו חזק וקיים לעולם - אלא קולו של הקב"ה הוא השפעת התורה מאתו, והוא יתברך נקרא "מקור חיים" (תהלים ל"ו, י') המשפיע תמיד, רק באותה שעה אזנים כרה לישראל כדי לקבל השפע של הדבור עד שהיו כולם במדרגות הנביאים, אבל קולו של הקב"ה משפיע מאתו החכמה תמיד, זה "ולא יסף", כי אצלו אין שינוי, רק השינוי מצד המקבלים, והוא יתברך משפיע תמיד, ולפיכך 'קולו חזק לעולם'.

נתינת התורה בכל יום

במספר מקומות בתורה דורשים שיש להתייחס לדברי תורה כאילו נתנו היום. למשל בפרשת 'יתרו' נאמר: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות י"ט, א'). ומסביר רש"י: "לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו 'ביום הזה'? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו". וכן בפרשת 'ואתחנן': "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך" (דברים ו', ו'), וברש"י שם. וכן בפרשת 'כי תבא': "... הסכת ושמע ישראל היום הזה נהייתה לעם לה' אלקיך" (דברים כ"ז, ט').

בפשטות נראה, שכונת הדברים היא שהתורה ניתנה בסיני, אך האדם צריך להתייחס אליה, כאילו ניתנת כל יום מחדש. וכך משמע מדברי "חתם סופר": "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה - פי' אם המצות חביבים עד שכל יום בעיניכם כדיוטגמא חדשה, הרי היא ברכה ושמחה וחדוה בעשית המצוה גופא".

אך מהביטוי: "קול גדול ולא יסף", ניתן ללמוד, שהקול עצמו של אלוקים שנשמע בעשרת הדברות, הוא עצמו ממש ממשיך להדהד בעולם ללא הפסק, ולפי זה נתינת התורה היא בכל יום ממש.

'אנכי' - רמז ל-'אנכי' של עשרת הדברות

במספר מקומות בתורה, כאשר מופיע הביטוי 'אנכי', יש שאומרים שבא לרמוז למילה 'אנכי' שפותחת את 'עשרת הדברות'. כגון ב'בעל הטורים' בתחילת פרשת 'ראה': "ד"א ראה אנכי. ראה עשרת הדברות שפתח ב'אנכי', ותקיים אותם כי כל המצות כלולות בהם".

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"

לפי זה נוכל להסביר, שבפסוק זה ה' אומר לבני ישראל, שבזה שהם שומעים היום, את אותו הקול שנשמע במעמד הר סיני, יש בזה ברכה וקללה.

הברכה היא: "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום". כלומר, הברכה היא אם ישמעו גם היום את הקול של 'אנכי' שנשמע במעמד הר סיני, כי אז וודאי יקיימו את מצוות ה'. ובכדי לזכות לשמע את הקול הזה, צריך להיות בדרגה גבוהה, וכמו שהבאנו לעיל מדברי מהר"ל: "באותה שעה אזנים כרה לישראל כדי לקבל השפע של הדבור עד שהיו כולם במדרגות הנביאים". ונראה, שגם צריך שיהיה שקט גמור ללא שום קול או תנועה, כי כל פעולה כזו, מפריעה לקליטה של קול ה'.

ואכן, במעמד הר סיני היה שקט גמור, וללא כל תנועה, וכמו שמובא במדרש רבה: "א"ר אבהו בשם ר' יוחנן כשנתן הקב"ה את התורה - צפור לא צוות, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש קדוש, הים לא נדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול - אנכי ה' אלהיך" (שמות פרשה כ"ט פסקה ט').

ומדוע אנו לא שומעים היום את הקול של ה'! אולי זה קשור לבקשה של ישראל עצמם, שביקשו לא להוסיף ולשמע את קול ה', וה' קיבל את בקשתם. כמו שמופיע במספר מקומות בתורה: "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות" (שמות כ', ט"ז). וכן: "ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת, אם יספים אנחנו לשמע את קול ה' אלהינו עוד ומתנו... ויאמר ה' אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו כל אשר דברו" (דברים ה', כ"ב - כ"ה). וכן: "ככל אשר שאלת מעם ה' אלהיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסף לשמע את קול ה' אלהי ואת האש הגדלה הזאת לא אראה עוד ולא אמות. ויאמר ה' אלי היטיבו אשר דברו" (דברים י"ח, ט"ז - י"ז).

אמנם, יתכן שאם מצליחים להתעלות למעלות גבוהות, ורוצים לשמע את קול ה', ניתן גם היום לשמע את קול ה'. והרב **פנחס פרידמן** ('שבילי פנחס', פרשת 'ראה' תשע"ו) מביא בשם **מהרי"א מקמארנא ב'היכל ברכה'** (פרשת 'ואתחנן' כ"ח ע"א): "העידו על מרן הקדוש רבינו חיות נפשינו אור זורח האר"י הבעש"ט, כשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים, היה אש מלהטת סביבותיהם ומתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת אנכי ה' אלקיך מפי השי"ת, וזה ידוע ומפורסם הרבה".

ואילו **הקללה** היא: "והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלהיכם וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם". כלומר, באפשרות לשמע בכל יום את ה-**אנכי** של עשרת הדברות, יש גם קללה. כי אם אדם לא שומע אותה, אז יש חשש גדול שיסורו מן הדרך, ויגיעו לידי עבודה זרה.

ב. "היצא השדה" (דברים י"ד, כ"ב)

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה".

מה פירוש הביטוי - "היצא השדה"? ביטוי זה לכאורה קשה מבחינה תחבירית. היה מתאים יותר לכתוב: "היוצא מן השדה"?

'אונקלוס' מפרש: "דיפוק חקלא", כלומר "שתוציא השדה", אך לא מסביר את פשר הביטוי הלא ברור.

וכן מפרש **'רמב"ן'** - וטעם היוצא השדה - וכל היוצא השדה, כאשר אמר מזרע הארץ מפרי העץ, וטעמו **היוצא מן השדה**. כלומר, כמו שהביטוי "זרע הארץ" פירושו הזרע היוצא מן הארץ, ו"פרי העץ" הוא פרי היוצא מן העץ, כך "היוצא השדה" הוא דבר היוצא מן השדה.

'אבן עזרא' מביא בתחילה את פירושו של **'רבי יהודה הלוי הספרדי'** נ"ע, שלדעתו הביטוי הזה דבוק למילה - **'זרעך'**, כלומר שיש לעשר את הזרע היוצא לשדה. אך לדעת **'אבן עזרא'** הפירוש הוא כפשוטו, כלומר שהביטוי - **'היצא השדה'** דבוק למילה - **'תבואת'**, כלומר שיש לעשר את התבואה שמוציאה השדה. ומביא הוכחה לצורה זאת מספר **'עמוס'**: "ואם יטעון טוען, כי הכתוב אמר היוצא, והוא מהפעלים שאינם יוצאים לאחרים. הראינו לו: העיר היוצאת אלף (עמוס ה', ג). והעד: תשאיר מאה (שם)".

אך גם אם נמצא צורה כזו במקום נוסף, נוכל לשאול:

א. מדוע בכל אופן לא כתוב בצורה הפשוטה: "היוצא מן השדה"?

ב. **'תבואה'** היא לשון **נקבה**, ואז היה צריך להיות כתוב בלשון נקבה: "היוצאת השדה".

ג. לגבי מקום טעם **האתנחתא** - אם **'היצא השדה'** קשור למילים - **'תבואת זרעך'**, והכוונה שיש לעשר את התבואה היוצאת מן השדה, אז מדוע יש טעם של **אתנחתא** על מילת - **'זרעך'**, כאילו לומר שיש להפסיק ביניהם? היה עדיף לשים את טעם **האתנחתא** תחת המילה - **'השדה'**?

ושמא יש לקשר את המילה - **'היצא'** עם מילה דומה המופיעה בפרשת **'נח'**: "כל החיה אשר אתך מכל בשר בעוף ובבהמה ובכל הרמש הרמש על הארץ הַיָּצָא {הַיָּצָא - קרי} אתך ושרצו בארץ ופרו ורבו על הארץ" (בראשית ח', י"ז). ושם הכתיב הוא **'הַיָּצָא'**, והקרי הוא **'הַיָּצָא'**.

ומסביר **'רש"י'** את הסיבה לשינוי בין הקרי והכתיב, בכדי שיוכלו לדרוש את המילה גם בצורה **'הוּצָא'** וגם בצורה **'הַיָּצָא'**: "הַיָּצָא - אמור להם שיצאו, הוּצָא - אם אינם רוצים לצאת הוציאם אתה". ומסביר בעל **'שפתי חכמים'**: "כי פירוש הַיָּצָא - שיעשה שיצאו מעצמן, אבל הוּצָא פירושו שיוציאם בעצמו. (קיצור **מזרחי**)", כלומר שיאמר להם שיצאו מעצמם. וכן מוצאים **'פרוש הט"ז'**: "דלפי הקרי הוה פירושו - שעל ידי אמירתו יצאו משם מעצמם. ולפי הכתיב שהוא הוצא פירושו אתה בעצמך תוציאם".

ולפי זה, יתכן להסביר, שהתורה כתבה בצורה זו: "הַיָּצָא השדה", בכדי שנוכל לדרוש גם בצורה הרגילה, שפירושו הפרשנים דלעיל, לפי הניקוד הזה, אך בתוספת המילה - **'מן'**, והמשמעות תהיה - שיש לעשר את התבואה היוצאת מן השדה. אך התורה רצתה גם נוכל לדרוש בשינוי צורת הניקוד, כאילו כתוב: "הַיָּצָא השדה", כמו הקרי בפרשת **'נח'**, וכוונת הפסוק תהיה כמו בפרשת **'נח'**, שעל האדם לעשות מעשה שיגרום לשדה להוציא מעצמה את התבואה. שאם האדם יעשר את כל תבואת זרעו, אז התוצאה תהיה - שהוא יגרום לשדה להוציא את תבואתה שנה שנה. ולפי זה יובנו הדברים:

א. מדוע נאמר בצורה הזו - **'היצא השדה'** ולא - **'היצא מן השדה'**.

ב. יובן מדוע לא נאמר בלשון **נקבה** - **'היצאת השדה'**, כי אין הכוונה רק לתבואה שהיא לשון **נקבה**, אלא הכוונה גם לאדם שהוא לשון **זכר**, והוא צריך לעשות את הפעולה, בכדי שהאדמה תוציא את תבואתה.

ג. גם יובן, מדוע מתחת למילה - **'זרעך'** יש טעם **אתנחתא** המפסיק בינה למילה - **'היצא'**, כי המילה - **'היצא'** אינה דבוקה ונסמכת למילה - **'זרעך'**, אלא באה לבטא את התוצאה של קיום מצוות המעשרות, ויש לעשות הפסק בין הפעולה לבין התוצאה.

כתקופה זו של הקורונה הקיעורים מתקיימים ע"י תוכנת זום

שעה 11.15 - שיעור בגמרא מסכת שבת. שעה 12:00 - שיעור באור החיים הקדוש.

ביום ה' שיעור בפרשת השבוע (שיעור זה מתפרסם בסוף השבוע בבתי הכנסת בעלון של בית המדרש)

השבוע אנו יוצאים למנוחת בין הזמנים, והשיעור האחרון יינתן ביום רביעי ח' מנחם אב

לפרטים נא לפנות בטלפון - 0548448692. לתגובות הערות והארות ולקבלת הגיליון במייל, גם במהדורה מורחבת,

נא לפנות לכחוצת - Ingber@bezeqint.net